

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ¹⁾**

z dnia 23 sierpnia 2012 r.

w sprawie domów pomocy społecznej

(Dz. U. z dnia 27 sierpnia 2012 r.)

Na podstawie art. 57 ust. 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362, z późn. zm.²⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) sposób funkcjonowania określonych typów domów pomocy społecznej, zwanych dalej "domami", i obowiązujący standard podstawowych usług świadczonych przez domy;
- 2) wzór wniosku o wydanie zezwolenia na prowadzenie domu;
- 3) tryb kierowania i przyjmowania osób ubiegających się o przyjęcie do domu.

§ 2. 1. Dom funkcjonuje w sposób zapewniający właściwy zakres usług, zgodny ze standardami określonymi dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby mieszkańca domu.

2. W celu określenia indywidualnych potrzeb mieszkańca domu oraz zakresu usług, o których mowa w ust. 1, dom powołuje zespoły terapeutyczno-opiekuńcze składające się w szczególności z pracowników domu, którzy bezpośrednio zajmują się wspieraniem mieszkańców.

3. Do podstawowych zadań zespołów terapeutyczno-opiekuńczych należy opracowywanie indywidualnych planów wsparcia mieszkańców oraz wspólna realizacja tych planów z mieszkańcami.

4. Indywidualny plan wsparcia powinien być przygotowany w terminie 6 miesięcy od dnia przyjęcia mieszkańca do domu.

§ 3. 1. Dom funkcjonuje w oparciu o indywidualne plany wsparcia mieszkańca domu, opracowywane z jego udziałem, jeżeli udział ten jest możliwy ze względu na stan zdrowia i gotowość uczestnictwa w nim mieszkańca.

2. Działania wynikające z indywidualnego planu wsparcia mieszkańca domu koordynuje pracownik domu, zwany dalej "pracownikiem pierwszego kontaktu", wskazany przez mieszkańca domu, jeżeli wybór ten jest możliwy ze względu na jego stan zdrowia i organizację pracy domu.

3. Pracownicy pierwszego kontaktu działają w ramach zespołów terapeutyczno-opiekuńczych.

§ 4. 1. Strukturę organizacyjną i szczegółowy zakres zadań poszczególnych typów domów określa opracowany przez dyrektora domu regulamin organizacyjny, przyjęty przez zarząd jednostki samorządu terytorialnego, a w przypadku domu gminnego - przez wójta, burmistrza lub prezydenta.

2. W przypadku gdy prowadzącym dom jest podmiot niepubliczny, regulamin organizacyjny ustala ten podmiot.

§ 5. 1. Dom, niezależnie od typu, świadczy usługi:

- 1) w zakresie potrzeb bytowych, zapewniając:
  - a) miejsce zamieszkania,
  - b) wyżywienie,
  - c) odzież i obuwie,
  - d) utrzymanie czystości;
- 2) opiekuńcze, polegające na:
  - a) udzielaniu pomocy w podstawowych czynnościach życiowych,
  - b) pielęgnacji,
  - c) niezbędnej pomocy w załatwianiu spraw osobistych;
- 3) wspomagające, polegające na:
  - a) umożliwieniu udziału w terapii zajęciowej,
  - b) podnoszeniu sprawności i aktywizowaniu mieszkańców domu,
  - c) umożliwieniu zaspokojenia potrzeb religijnych i kulturalnych,
  - d) zapewnieniu warunków do rozwoju samorządności mieszkańców domu,
  - e) stymulowaniu nawiązywania, utrzymywania i rozwijania kontaktu z rodziną i społecznością lokalną,
  - f) działaniu zmierzającym do usamodzielnienia mieszkańca domu, w miarę jego możliwości,
  - g) pomocy usamodzielniającemu się mieszkańcowi domu w podjęciu pracy, szczególnie mającej charakter terapeutyczny, jeżeli mieszkaniec spełnia warunki do takiego usamodzielnienia,
  - h) zapewnieniu bezpiecznego przechowywania środków pieniężnych i przedmiotów wartościowych,
  - i) finansowaniu mieszkańcowi domu nieposiadającemu własnego dochodu wydatków na niezbędne przedmioty osobistego użytku, w kwocie nieprzekraczającej 30% zasiłku stałego, o którym mowa w art. 37 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, zwanej dalej "ustawą",
  - j) zapewnieniu przestrzegania praw mieszkańców domu oraz zapewnieniu mieszkańcom dostępności do informacji o tych prawach,
  - k) sprawnym wnoszeniu i załatwianiu skarg i wniosków mieszkańców domu.

2. Dom dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, poza usługami, o których mowa w ust. 1, w zakresie potrzeb edukacyjnych zapewnia:

- 1) pobieranie nauki;
- 2) uczestnictwo w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych;
- 3) naukę i wychowanie przez doświadczenia życiowe.

3. W domu dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie dopuszcza się pobyt osób, które ukończyły 30 rok życia, jeżeli mają małą zdolność adaptacji do nowego otoczenia i przebywają w tym domu ponad pięć lat.

4. Dyrektor domu, w porozumieniu z osobą zainteresowaną, jej rodziną albo przedstawicielem ustawowym, po zasięgnięciu opinii psychologa, wnioskuje o pozostawienie osoby, o której mowa w ust. 3, w domu dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie.

§ 6. 1. Dom uznaje się za spełniający warunki, jeżeli:

- 1) w zakresie usług bytowych:
  - a) budynek i jego otoczenie nie mają barier architektonicznych,
  - b) budynek wielokondygnacyjny ma zainstalowaną windę dostosowaną do potrzeb osób niepełnosprawnych; w przypadku domów, o których mowa w art. 56 pkt 3-5 ustawy, zalecana jest winda dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych,
  - c) budynek jest wyposażony w system przyzywowo-alarmowy i system alarmu przeciwpożarowego,
  - d) liczba miejsc w nowo powstającym domu jest nie większa niż 100;

- 2) znajdują się w nim następujące pomieszczenia:
  - a) pokoje mieszkalne jednoosobowe i wieloosobowe,
  - b) pokoje dziennego pobytu,
  - c) jadalnia,
  - d) gabinet medycznej pomocy doraźnej,
  - e) pomieszczenia do terapii i rehabilitacji,
  - f) kuchenka pomocnicza,
  - g) pomieszczenie pomocnicze do prania i suszenia,
  - h) palarnia, jeżeli wśród mieszkańców domu są osoby palące,
  - i) pokój gościnny,
  - j) miejsce kultu religijnego zgodne z wyznaniem mieszkańca domu, jeżeli nie ma on możliwości uczestniczenia w nabożeństwach poza domem,
  - k) inne pomieszczenia techniczne służące zaspokajaniu potrzeb sanitarnych mieszkańców domu;
- 3) pokój mieszkalny:
  - a) jednoosobowy ma powierzchnię nie mniejszą niż 9 m²,
  - b) wieloosobowy ma powierzchnię nie mniejszą niż 6 m² na osobę i:
    - w przypadku osób poruszających się samodzielnie - jest przeznaczony dla nie więcej niż trzech osób,
    - w przypadku osób leżących - jest przeznaczony dla nie więcej niż czterech osób,
  - c) jest wyposażony w łóżko lub tapczan, szafę, stół, krzesła, szafkę nocną dla każdego mieszkańca domu oraz odpowiednią do liczby osób mieszkających w pokoju liczbę wyprowadzeń elektrycznych; w domach, o których mowa w art. 56 pkt 5 ustawy, wyprowadzenia elektryczne są zabezpieczone przed dostępem dzieci
    - przy czym pokój uznaje się za spełniający wymagane normy, o których mowa w lit. a i b, jeżeli odstępstwo od tych norm poniżej wymaganej wartości nie jest większe niż 5%;
- 4) w zakresie warunków sanitarnych:
  - a) liczba łazienek zapewnia możliwość korzystania z każdej przez nie więcej niż pięć osób, a w przypadku toalet przez nie więcej niż cztery osoby; jeżeli liczba osób leżących przekracza 50% ogólnej liczby mieszkańców domu, dopuszcza się zmniejszenie liczby tych pomieszczeń o 25%,
  - b) łazienki i toalety są przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych,
  - c) w nowo powstającym domu na pokój przypadają jedna toaleta oraz łazienka, w której wyposażeniu znajduje się wanna lub prysznic;
- 5) pomieszczenia mieszkalne domu są czyste, sprzątane w miarę potrzeby, nie rzadziej niż raz dziennie, estetyczne i wolne od nieprzyjemnych zapachów;
- 6) w zakresie wyżywienia i organizacji posiłków:
  - a) mieszkańcom domu zapewnia się co najmniej 3 posiłki dziennie, a w przypadku domów, o których mowa w art. 56 pkt 5 ustawy, co najmniej 4 posiłki dziennie,
  - b) zapewnia się wybór zestawu posiłków lub możliwość otrzymania posiłku dodatkowego oraz posiłku dietetycznego, zgodnie ze wskazaniem lekarza,
  - c) dla każdego z posiłków czas wydawania wynosi 2 godziny, z tym że ostatni posiłek jest podawany nie wcześniej niż o godz. 18⁰⁰,
  - d) podstawowe produkty żywnościowe oraz napoje są dostępne przez całą dobę,
  - e) mieszkaniec może spożywać posiłki w pokoju mieszkalnym,
  - f) w razie potrzeby mieszkaniec jest karmiony;
- 7) mieszkańcom domu nieposiadającym własnej odzieży i obuwia oraz możliwości ich zakupu z własnych środków zapewnia się odzież i obuwie odpowiedniego rozmiaru, dostosowane do ich potrzeb i pory roku, utrzymane w czystości i wymieniane w razie potrzeby, w tym:
  - a) odzież całodzienną - co najmniej dwa zestawy,
  - b) odzież zewnętrzną: płaszcz lub kurtkę - co najmniej jeden zestaw,
  - c) bieliznę dzienną - co najmniej 4 komplety,

- d) bieliznę nocną - co najmniej 2 komplety,
  - e) co najmniej jedną parę obuwia oraz pantofle domowe
    - przy czym w przypadku mieszkańców leżących zaopatrywanie w odzież i obuwie dostosowuje się do potrzeb wynikających z ich stanu zdrowia;
  - 8) mieszkańcom domu zapewnia się pomoc w utrzymaniu higieny osobistej, a w przypadku gdy sami nie są w stanie zapewnić sobie środków czystości i środków higienicznych, zapewnia się im w szczególności:
    - a) w miarę potrzeby: mydło, pastę i szczoteczkę do mycia zębów oraz środki piorące, szampon do mycia włosów, a dla mężczyzn i starszych chłopców - przybory do golenia,
    - b) co najmniej dwie sztuki ręczników, zmienianych w miarę potrzeby, nie rzadziej niż raz na tydzień,
    - c) pościel, zmienianą w miarę potrzeby, nie rzadziej niż raz na dwa tygodnie;
  - 9) dzieci mają zapewnione zabawki odpowiednie do ich wieku i sprawności;
  - 10) w zakresie usług opiekuńczych i wspomagających zapewnia się mieszkańcom domu:
    - a) świadczenie pracy socjalnej,
    - b) organizację terapii zajęciowej w pracowniach terapii, a w przypadku osób przebywających w domach, o których mowa w art. 56 pkt 3 i 4 ustawy, również w warsztatach terapii zajęciowej,
    - c) możliwość korzystania z biblioteki lub punktu bibliotecznego oraz codziennej prasy, a także możliwość zapoznania się z przepisami prawnymi dotyczącymi domów,
    - d) organizację świąt i uroczystości okazjonalnych oraz umożliwia się udział w imprezach kulturalnych i turystycznych,
    - e) możliwość kontaktu z kapłanem i udział w praktykach religijnych, zgodnie z wyznaniem mieszkańca domu,
    - f) regularny kontakt z dyrektorem domu w określonych dniach tygodnia i godzinach, podanych do wiadomości w dostępnym miejscu,
    - g) sprawienie pogrzebu, zgodnie z wyznaniem zmarłego mieszkańca domu.
2. Warunkiem efektywnej realizacji usług opiekuńczych i wspomagających jest:
- 1) zatrudnianie w pełnym wymiarze czasu pracy nie mniej niż dwóch pracowników socjalnych na stu mieszkańców domu;
  - 2) zapewnianie mieszkańcom domu kontaktu z psychologiem, a w przypadku mieszkańców domu przebywających w domach, o których mowa w art. 56 pkt 3 ustawy, również z psychiatrą;
  - 3) posiadanie wskaźnika zatrudnienia pracowników zespołu terapeutyczno-opiekuńczego, zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy w odpowiednim typie domu dla:
    - a) osób w podeszłym wieku - nie mniej niż 0,4 na jednego mieszkańca domu,
    - b) osób przewlekle somatycznie chorych - nie mniej niż 0,6 na jednego mieszkańca domu,
    - c) osób przewlekle psychicznie chorych - nie mniej niż 0,5 na jednego mieszkańca domu,
    - d) osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie - nie mniej niż 0,5 na jednego mieszkańca domu,
    - e) dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie - nie mniej niż 0,6 na jednego mieszkańca domu,
    - f) osób niepełnosprawnych fizycznie - nie mniej niż 0,5 na jednego mieszkańca domu
      - przy czym przy ustalaniu wskaźników zatrudnienia uwzględnia się również wolontariuszy, stażystów, praktykantów oraz osoby odbywające służbę zastępczą w domu, jeżeli pracują bezpośrednio z mieszkańcami domu; przy wyliczaniu wskaźnika udział tych osób nie może przekroczyć 30% ogólnej liczby osób zatrudnionych w zespole terapeutyczno-opiekuńczym;
  - 4) uczestniczenie pracowników zespołu terapeutyczno-opiekuńczego co najmniej raz na dwa lata w organizowanych przez dyrektora domu szkoleniach na temat praw

mieszkańca domu oraz kierunków prowadzonej terapii, a także metod pracy z mieszkańcami.

§ 7. Podmiot występujący o zezwolenie na prowadzenie domu składa wnioski o wydanie zezwolenia na prowadzenie domu pomocy społecznej, którego wzór określa załącznik do rozporządzenia.

informacje o jednostce
wzory i zestawienia

§ 8. 1. Do domu kieruje się na podstawie:

- 1) pisemnego wniosku osoby ubiegającej się o skierowanie do domu, zwanej dalej "osobą ubiegającą się", złożonego do ośrodka pomocy społecznej właściwego ze względu na jej miejsce zamieszkania lub pobytu w dniu jej kierowania; za zgodą osoby ubiegającej się lub jej przedstawiciela ustawowego wniosek może zgłosić inna osoba fizyczna lub prawna, a także powiatowe centrum pomocy rodzinie lub ośrodek pomocy społecznej;
- 2) rodzinnego wywiadu środowiskowego przeprowadzonego przez pracownika socjalnego ośrodka pomocy społecznej właściwego ze względu na miejsce zamieszkania lub pobytu osoby ubiegającej się w dniu jej kierowania, zawierającego w szczególności pisemne stwierdzenie braku możliwości zapewnienia usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania przez rodzinę i gminę.

2. Do wniosku, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, dołącza się:

- 1) decyzję o przyznaniu osobie ubiegającej się zasiłku stałego oraz jej pisemną zgodę na ponoszenie opłaty za pobyt w domu;
- 2) decyzję organu emerytalno-rentowego ustalającą wysokość emerytury lub renty oraz pisemną zgodę na ponoszenie opłaty i na jej potrącanie przez właściwy organ emerytalno-rentowy ze świadczenia emerytalnego lub rentowego, zgodnie z odrębnymi przepisami;
- 3) oświadczenia o wysokości dochodu osoby ubiegającej się, małżonka, zstępnych przed wstępnymi zobowiązanych do ponoszenia opłaty, oświadczenie o wysokości dochodu osoby małoletniej, w przypadku gdy opłatę będzie ponosić przedstawiciel, ustawowy;
- 4) zaświadczenie, o którym mowa w art. 22 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. z 2012 r. poz. 400);
- 5) pisemną zgodę osoby ubiegającej się lub przedstawiciela ustawowego na potrącanie z zasiłku stałego opłaty za pobyt w domu - w przypadku wyrażenia takiej zgody;
- 6) pisemną zgodę ośrodka pomocy społecznej na potrącanie z zasiłku stałego osoby ubiegającej się opłaty za pobyt w domu - w przypadku skierowania do domu ponadgminnego.

3. W przypadku gdy do domu kieruje się osobę na podstawie orzeczenia sądu, wydanie decyzji o skierowaniu do domu nie wymaga przedłożenia dokumentów, o których mowa w ust. 1 i 2. Dokumenty te powinny zostać skompletowane w terminie nieprzekraczającym trzech miesięcy od dnia wydania decyzji o skierowaniu do domu.

4. Dokumenty określone w ust. 1 i 2 kompletuje ośrodek pomocy społecznej, o którym mowa w ust. 1 pkt 1. Ośrodek ten wydaje decyzję o skierowaniu do domu, a w przypadku gdy osobę ubiegającą się kieruje się do domu o zasięgu ponadgminnym, dokumenty te ośrodek przekazuje do właściwego ze względu na siedzibę domu powiatowego centrum pomocy rodzinie.

informacje o jednostce
orzeczenia sądów

§ 9. W nagłych wypadkach, wynikających ze zdarzeń losowych, skierowanie i

umieszczenie osoby w domu może nastąpić poza kolejnością oraz bez przedłożenia dokumentów, o których mowa w § 8 ust. 1 i 2. Dokumenty te powinny zostać skompletowane przez ośrodek pomocy społecznej, o którym mowa w § 8 ust. 1 pkt 1, w terminie trzech miesięcy od dnia przyjęcia tej osoby do domu.

§ 10. Osoba ubiegająca się jest kierowana do domu na czas nieokreślony, chyba że wystąpi ona lub jej przedstawiciel ustawowy z wnioskiem o skierowanie do domu na czas określony.

§ 11. Przed przyjęciem osoby do domu pracownik socjalny tego domu ustala jej aktualną sytuację w miejscu zamieszkania lub pobytu, która stanowi podstawę indywidualnego planu wsparcia po przyjęciu tej osoby do domu.

§ 12. 1. Dyrektor domu zawiadamia pisemnie osobę ubiegającą się lub jej przedstawiciela ustawowego o terminie przyjęcia do domu.

2. Osobę, która przybyła do domu, przyjmuje dyrektor lub osoba przez niego wyznaczona.

3. Dyrektor lub osoba przez niego wyznaczona przeprowadza rozmowę z osobą przyjmowaną oraz z jej przedstawicielem ustawowym, podczas której ustala jej aktualną sytuację, odnotowuje zmiany zaistniałe w jej sytuacji od momentu złożenia wniosku oraz ustala wstępne warunki pobytu, a także informuje o zakresie świadczonych usług.

§ 13. O przyjęciu do domu osoby skierowanej dyrektor domu zawiadamia niezwłocznie organ lub podmiot prowadzący dom.

§ 14. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.³⁾

¹⁾ Minister Pracy i Polityki Społecznej kieruje działem administracji rządowej - zabezpieczenie społeczne, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 listopada 2011 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Pracy i Polityki Społecznej (Dz. U. Nr 248, poz. 1485).

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2009 r. Nr 202, poz. 1551, Nr 219, poz. 1706 i Nr 221, poz. 1738, z 2010 r. Nr 28, poz. 146, Nr 40, poz. 229, Nr 81, poz. 527, Nr 125, poz. 842 i Nr 217, poz. 1427, z 2011 r. Nr 81, poz. 440, Nr 106, poz. 622 i Nr 149, poz. 887 oraz z 2012 r. poz. 579.

³⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Polityki Społecznej z dnia 19 października 2005 r. w sprawie domów pomocy społecznej (Dz. U. Nr 217, poz. 1837), które utraciło moc z dniem 2 lipca 2012 r. na podstawie art. 93 ust. 1 ustawy z dnia 25 marca 2011 r. o ograniczaniu barier administracyjnych dla obywateli i przedsiębiorców (Dz. U. Nr 106, poz. 622, Nr 131, poz. 764, Nr 133, poz. 767 i Nr 187, poz. 1110).

ZAŁĄCZNIK

WZÓR WNIOSEK O WYDANIE ZEZWOLENIA NA PROWADZENIE DOMU POMOCY SPOŁECZNEJ

1. Nazwa podmiotu / imię i nazwisko w przypadku, osoby fizycznej, siedziba, adres*

.....

.....
.....
.....

2. Numer w rejestrze przedsiębiorców albo w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej albo wskaza-

nie dokumentu określającego status prawny podmiotu
.....
.....
.....

3. Numer identyfikacji podatkowej (NIP)

4. Numer identyfikacyjny REGON

5. Numer PESEL (w przypadku osoby fizycznej)

6. Nazwa, adres i typ domu pomocy społecznej

7. Liczba miejsc przeznaczonych dla mieszkańców domu

8. Struktura zatrudnienia i zakres świadczonych usług przez poszczególne grupy personelu

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
(miejscowość, data)
składającej wniosek

.....
(podpis osoby

Załączniki:

1) ..... 4) .....
.....

- 2) ..... 5) .....
.....
3) ..... 6) .....
.....

---

* Niepotrzebne skreślić.

)